

Світлана ГАЛАЗДРА,
orcid.org/0000-0002-2294-7276
викладач кафедри романської філології
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(Дніпро, Україна) galazdra@ukr.net

ТЕОРЕТИКО-ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКИХ АНТРОПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

З розвитком міжнародних політичних і культурних зв'язків поширюється міжнаціональний вплив мов і виникає потреба перекладу власних імен. Сьогодні система засобів передачі французьких імен українською мовою не є уніфікованою, що породжує низку проблем. У статті розглядається поняття антропоніма й антропоніміки, основні проблеми перекладу французьких власних імен (антропонімів) українською мовою. Антропоніми становлять основну частину ономастичної системи. Як лексичні елементи, вони несуть соціокультурну інформацію й надають тексту національного забарвлення.

Спочатку визначається, що антропонімічні першоутворення повністю належали лексично й граматично до загальнорозмовної апеллятивної сфери. Як й апеллятивна лексика, антропонімія має мовні закономірності, але вона більш залежна від позамовних чинників (географічних, історичних, культурних). Завдяки цьому вона становить той особливий пласт ономастики, той важливий матеріал, який цікавить філологів, що досліджують структуру мови, її істориків або етнографів.

Досліджується лінгвокультурологічний аспект французьких антропонімів, визначено особливості їх становлення, їх історичну своєрідність. Будучи продуктом багатовікової творчості поколінь, антропоніми відображають не тільки етапи історичного розвитку нації, а й її культурну особливість. Тому перекладач має звертати увагу на екстралінгвістичні традиції та зберігати соціокультурні характеристики антропоніма.

Зауважується, що кожне інішомовне слово, прийшовши в нове мовне оточення, тією чи іншою мірою пристосовується до фонетичної системи мови-реципієнта. Для французької мови характерна велика розбіжність між фонетичним і графічним малюнком слова. Тому під час перекладу постає проблема яскраво виражених фонетичних і графічних відмінностей, що ускладнює адекватне відтворення власних імен.

Розглянуто особливості й закономірності адаптації французьких антропонімів українською мовою, засоби їх перекладу, названо такі найпродуктивніші прийоми: транслітерацію (тобто автоматичну заміну букв запозичуваного антропоніма буквами мови-реципієнта) та практичну транскрипцію.

Ключові слова: ономастика, власні назви (антропоніми), транскрипція, транслітерація, засоби номінації, міжкультурна комунікація.

Svitlana HALAZDRA,
orcid.org/0000-0002-2294-7276
lecturer at the department of Romance philology
of Oles Honchar Dnipro National University
(Dnipro, Ukraine) galazdra@ukr.net

THEORETICAL-LINGUISTIC FEATURES OF THE TRANSLATION OF THE FRENCH ANTHROPNYMES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

At present the system of conveying French first names is not completely unified which poses a number of problems. The article examines the ways of French proper names translation into the Ukrainian language. It investigates the lingvocultural field of French anthroponyms, the peculiarities of their evolution development. It examines the ways of French proper names adaptation in the Ukrainian language and the means of their translation.

With the development of international political and cultural links, the cross-national influence of languages has been expanding. The system of transmitting French names into the Ukrainian language has not been unified, which raises a number of problems. The article deals with the concepts of anthroponyms and anthroponymy, the main problems of translating French proper names (anthroponyms) into the Ukrainian language. Anthroponyms constitute the main part of the onomastic system. Being lexical elements, they carry socio-cultural information and give the text a national coloring.

Firstly, it is determined that the anthroponymic original formations were completely lexically and grammatically related to the common-language appellate sphere. Like appellate vocabulary, anthroponymy has linguistic patterns, but it is more dependent on extra-linguistic factors (geographical, historical, cultural). This makes it the special layer of onomastics that interests philologists who study the structure of language, as well as historians or ethnographers.

The article examines the linguocultural aspect of French anthroponyms, identifies the peculiarities of their formation, determines their historical identity. Being the product of centuries-old creativity of generations, anthroponyms reflect the stages of the historical development of a nation, as well as its cultural peculiarity. Therefore, the translator must pay attention to the extra-linguistic traditions and preserve the socio-cultural characteristics of an anthroponym.

It is also noted that each foreign word, having come into a new linguistic environment, adapts in one way or another to the phonetic system of the recipient language. The French language is characterized by a great discrepancy between the phonetic and graphic design of the word. Therefore, there is a problem of phonetic and graphic differences in translation, which complicates the proper reproduction of proper names.

The article deals with the peculiarities and regularities of French anthroponym adaptation into the Ukrainian language and means of their translation, namely, such most productive techniques as transliteration and practical transcription.

Key words: *onomastics, proper names (anthroponyms), transcription, transliteration, means of nomination, intercultural communication.*

Постановка проблеми. Власні імена завжди цікавили лінгвістів і були об'єктом їхніх досліджень. Інтерес до вивчення французьких антропонімів викликано багатьма факторами. У системі особових імен кожного народу відображаються не тільки етапи історичного розвитку нації, а і її культурна особливість.

Метою статті є опис та аналіз способів адаптації французьких власних імен українською мовою.

Відповідно до мети, визначено такі завдання: розглянути поняття антропоніма й антропоніміки, процес їх становлення й адаптації в лінгвокультурному просторі, особливості їх перекладу; виявити, у чому історична своєрідність французьких антропонімів.

Виклад основного матеріалу. Актуальність статті зумовлена значним інтересом до проблем ономастики й, зокрема, антропонімів, які посідають особливе місце в будь-якій мові.

Відомо, що назви імен, тобто антропоніми мають яскраву національну специфіку, надають тексту своєрідне забарвлення й утворюють так звані «couleur locale». Дійсно, наявність у тексті антропонімів *Майкл, Мішель, Мігель або Михайло* надає англійський, франкомовний, іспаномовний або український колорит середовища (Чередниченко, 2007: 210).

У кожній мові всі слова, що позначають предметність, тобто іменники, поділяються на дві великі групи: 1) загальні; 2) власні. Розділ мовознавства, який вивчає власні імена, історію їх виникнення, розвитку й функціонування, їх будову, системну організацію, називається ономастикою (або ономастологією) (від грец. *ονομα* – ім'я і *λογος* – слово, учення).

На думку А. Доза, майже неможливо сформулювати визначення, яке б охоплювало всі власні назви (Доза, 1951: 1). З усіх власних назв виділяють дві найбільші групи: топоніми та антропоніми.

Антропонім (від грец. *ανθρωπος* – людина й *ονομα* – ім'я, назва) – власна назва людини. Імена

людей становлять «значну частину соціокультурного контексту мови та мовної картини світу власне саме тому, що вони є власними, тобто позначають індивідуальні предмети безвідносно до їх ознак» (Ахманова, 2004: 87). Власне ім'я (*prénom*), за визначенням Ж. Поль, – це ім'я, котре вибирають зазвичай більш-менш вільно, щоб визначити остаточно того, хто входить у сім'ю під час народження, хрещення або усиновлення, щоб відрізнити його від інших членів сім'ї (Baylon, Fabre, 1982: 148).

Зустрічаємо таке визначення антропоніма у французьких довідниках: *anthroponyme*. *Nom de personne. Les noms de personne latins, auxquels s'étaient mêlés des anthroponymes d'origine grecque, fleurirent en Gaule pendant plusieurs siècles, mais furent peu à peu éliminés par des noms d'origine germanique dont la vogue fut grandissante jusqu'aux environs de l'an mil* (антропонім, ім'я людини. Латинські імена людей, які змішувалися з антропонімами грецького походження, мали успіх в Галії протягом декілька століть, але були потрохи витіснені іменами германського походження, на які була величезна мода приблизно до тисячного року) (Centre National de ressources textuelles et lexicales)

За затвердженням А. Доза, антропоніми, на відміну від топонімів, становлять більш упорядковану систему, відображають не тільки етапи історичного розвитку нації, а і її культурну особливість (Доза, 1951: 1).

Розділ ономастики, який вивчає власні назви людей (антропоніми), називається антропоніміка. Вона досліджує особливості утворення антропонімів, основні принципи номінації людини, шляхи переходу апелятива в антропонім і навпаки, хронологічні характеристики антропонімів, їх зміни в часі, виникнення різних форм найменування людини, словотвір різних класів антропонімів, функціонування тих чи інших антропонімів у мові на різних хронологічних зрізах. Антропоніміка також розв'язує суто практичні проблеми, які

стосуються правопису антропонімів і передачі антропонімів іншою мовою (Пежинська, 2017: 30).

Саме тому на перший план виступає проблема точного перекладу антропонімів іншою мовою. Цією проблемою займалося чимало видатних лінгвістів на теренах колишнього Радянського Союзу та Франції. Антропонімічні дослідження у Франції започатковані численними працями А. Доза й М.-Т. Морле, J. Damourette й E. Pichon, R. Wagner та J. Pinchon, M. N. Gary-Prieur та інші.

Але загальні відомості про французькі власні імена (антропоніми) можна також знайти в теоретичних і практичних працях із граматики французької мови таких учених СРСР, як Н. Д. Арутюнова, Н. М. Васильєва, В. Г. Гак, Л. П. Піцкова, Е. А. Реферовська, А. В. Суперанська й багато інших. Опис деяких особливостей французьких імен надається в дисертаціях і дослідженнях вітчизняних українських лінгвістів, таких як Б. П. Бендзар, О. М. Пежинська, Я. В. Уманець та інші.

У сучасній лінгвістиці існує правило, що під час перекладу антропонімів неможливі «перекладацькі перекручення чи денационалізація власних імен» (Уманець, 2013: 210). Хоча в історії перекладу з різних мов існують випадки таких перекувань. О. І. Чередниченко наводить приклад перекладу всесвітньо відомого твору французького письменника абата Прево «Манон Леско» («Manon Lescaut»), який перекладався спочатку як «Машенька Лескова».

Отже, ми бачимо повне втрачання французького колориту як антропонімом, так і твором загалом (Чередниченко, 2007: 210).

Уважається, що власна назва немає лексичного значення. Однак відомо, що всі імена походять від загальних іменників та утворювалися способом фіксації певного апелятивного значення й закріплення цього значення у власній мові.

Отже, за словами О. М. Пежинської, в новому слові важливу роль відігравала форма, а значення, яке отримало ім'я від апелятива, часто було конотативним компонентом (Пежинська, 2017: 30). Цей факт, зазначає науковець, «демонструє асемантичну природу антропонімів, проте не заважає звертатися до значення загальної назви, яка стає внутрішньою формою антропоніма» (Пежинська, 2017: 30).

Учена підкреслює, що антропонімічна лексика «за походженням, семантикою, особливостями деривації та функціонуванням – це складна багаторівнева структура, продукт багатовікової творчості поколінь» (Пежинська, 2017: 30). Як й апелятивна лексика, вона підпорядковується мовним

закономірностям, але перебуває в більшій залежності від позамовних чинників (соціологічних, історичних, культурних, етнографічних). Тому, зазначає О. М. Пежинська, жодне дослідження антропонімії не обходиться без їх вивчення (Пежинська, 2017: 30).

Отже, якщо загальні назви здебільшого виконують номінативну функцію, то антропоніми відбивають ставлення людини до навколишнього середовища, свідчать про рівень соціального й культурного життя суспільства в певний історичний період, розкривають характер стосунків між людьми.

За словами О. М. Пежинської, під час висвітлення французької антропонімічної системи насамперед треба брати до уваги релігійний фактор, який поступово й послідовно впливав на систему номінації. Цей вплив був закріплений постановою Тридентського собору (1545–1563 pp.), за яким священники-християни слідували за тим, щоб дітям давалися лише християнські імена святого (Пежинська, 2017: 30).

Згідно з дослідженнями М.-Т. Морле, з наявних п'яти основних етимологічних джерел особових французьких імен: кельтських, латинських (або галло-романських), німецьких, давньоєврейських, грецьких – латинські імена найрозповсюдженіші (Морле; Пежинська, 2017: 32).

Латинські імена потрапили у французьку мову через імена римських завойовників, перших християн і святих. Наприклад: Fabien (faber, коваль), Victor (victor, переможець), Clement (clemens, милість). За етимологічним словником М. -Т. Морле, першою галло-римською святою вважається рабиня, яка мала ім'я латинського походження, – Blandine (blandus – пестливий). Натепер у французькій іменній системі латинські імена становлять приблизно четверту частину (Пежинська, 2017: 32).

Склалися латинські імена з трьох позначень: ім'я (prénom), родове ім'я (gentilice), прізвище (cognomen – фамільне ім'я, що приєднується до родового). Прізвища були додатковою характеристикою особи: це назви за родом діяльності, місцем проживання, походження, за зовнішнім виглядом, характером (Crassus – товстий, Maser – худий, Celsus – високий) (Пежинська, 2017: 32).

Наприкінці ж каролінгського періоду (X ст.) антропонімічна система змінилася: до прізвища почали додавати індивідуальне прізвище. Згодом для уникнення омонімів ім'я, що давалося під час хрещення (prénom de baptême), почали приєднувати до прізвища, яке виділяло людину фізично, наприклад: Répin le Bref (короткий), де прізвисько

є другим елементом. У IX ст. прізвиська відомих людей з'являються частіше: Charles le Chauve (лисий), Louis le Gros (товстий). Із початку XIII ст. імена, які давалися під час хрещення, імена за назвами професій і прізвиська почали передаватися нащадкам, тобто ставали успадкованими (Пежинська, 2017: 30).

Треба зазначити, що акти про хрещення оформлялися в церкві офіційно латиною й, безперечно, усі імена записувалися латиною або (як у випадку з германськими та давньоєврейськими іменами) латинізувалися. Наприклад: Petrus – Pierre, Paschalis – Pascal, Arnold – Arnoldus (Пежинська, 2017: 30).

Як бачимо, процес становлення антропонімічної системи французької мови був доволі тривалим. Не можна не погодитися з Фредеріком Жерсаль (Frédéric Gersal), що антропоніми допомагають нам зрозуміти історію («Les anthroponymes nous aident à comprendre l'Histoire») (Жерсаль, 2016). Тому для перекладу французьких імен фахівець повинен бути ознайомлений із загальними етапами та аспектами номінації в різні історичні періоди.

Відомим фактом є те, що власні імена у творах художньої літератури відіграють специфічну роль, допомагають автору ефективно зображувати дійсність, є додатковим матеріалом для опису. Ю. М. Тинянов стверджував, «що в художній літературі немає імен, що не говорять» (Уманець, 2013: 261), адже вдало обране ім'я стає додатковим засобом характеристики персонажа, посилює емоційний вплив від усього твору.

Досліджуючи проблему значення власних імен і їх зв'язок із носіями, Я. В. Уманець говорить, що проблеми в перекладі антропонімів виникають, коли перекладач зіштовхується з необхідністю відтворити в тексті перекладу «семантично наповнене ім'я, що має певну внутрішню, історичну та культурну образність» (Уманець, 2013: 261).

Головним чином переклад імен різних мов з однією графічною системою літер не виявляє складнощів під час передачі імен. У цьому випадку передача власних імен може здійснюватися шляхом повного збереження їх написання в оригіналі. Саме тому в усьому світі набула поширення латинська графіка. Однак для передачі українського імені французькою мовою або, навпаки, з французької українською мовою цей засіб непридатний, тому що в основі обох мов закладено різні системи літер.

Загалом виділяють такі типи перекладу: 1) транслітерація; 2) транскрибування; 3) транспозиція; 4) калькування. Більшість учених зупиняється на двох найуживаніших типах: транслі-

терації та транскрибуванні. Інколи говорять про конкурування цих двох прийомів (Уманець, 2013: 260–263; Чередниченко, 2007: 215).

Транслітерація (від лат. trans – через і litera – літера) – передача слова, записаного за допомогою однієї графічної системи засобами іншої графічної системи (Бендзар, 2000: 18). Головним завданням транслітерації є передавання графічного вигляду слова. У процесі транслітерації звучання слова не є таким важливим як у мові-джерелі, допускається введення окремих літер і діакритичних знаків і часто передача антропонімів є близькою до фонетики мови-джерела (Бендзар, 2000: 18).

Існує складність у тому, що у французькій мові багато антропонімів вимовляються не так, як пишуться. Є літери, які в словах не вимовляються, і є звуки, які в написанні відповідають двом і більше літерам, наприклад, французька [o] передається за допомогою *eau, ot, aud, ault*.

Тому коли мова-джерело далека від мови-реципієнта, то передача чужих літер своїми може призвести до нісенітниць: Дідерот (Diderot – Дідро), Вольтаїре (Voltaire – Вольтер), Руссеау (Rousseau – Руссо) та інші.

Саме через цю обставину створено особливу систему знаків – транскрипцію (лат. transcriptio, від лат. transcribo – переписую), яка передбачає дослівно переписування слів і дає змогу тонко відтворювати їх звуковий склад засобами алфавіту певної мови (Бендзар, 2000: 19).

На думку Б. П. Бендзара, під час транскрибування французького антропоніма треба усвідомлювати його написання й вимову, визначити фонемний склад слова, перевести його фонему у фонему мови-реципієнта і графічно відтворити його. Тут, на думку вченого, існує проблема взаємозв'язку звуків і літер: один і той самий звук можна передати різними літерами. Наприклад, французьке «ch» у будь-якому положенні в слові передається через «ш» (Мішель – Michel, Шімен – Chimain), а перед «r» – як «к» (Крістін – Christine) (Бендзар, 2000: 20).

Прикладом адаптації французького імені в українській мові через практичну транскрипцію стала своєрідна антропонімія села Шабо Одеської області, де на початку XIX ст. за ініціативи швейцарця Фредеріка Сезара де ла Гарпа засновано французьке поселення. Є. В. Моторна досліджувала архівний матеріал, який дає змогу відтворити систему найменувань у поселенні за перші тридцять років його існування. Зазвичай за цими документами можна прослідкувати оригінальні антропонімічні формули цього періоду, які відтворюють антропонімічну систему поселення

й дають уявлення про французьку національну систему найменування загалом (Моторна).

На початку зберігається традиційна графіка імен, структура найменувань, яка передбачає наявність двох компонентів: особового імені та прізвища: Daniel Besson, Victor Campiche, David Dupertuis. Завдяки практичній транскрипції (передачі засобами орфографії й фонетики однієї мови фонетики й орфографії іншої мови) Daniel Besson стає Даніель Бессон, Samuel Gander – Самуель Гандер та інші (Моторна).

Цікаво, але цілком імовірно, що під впливом східнослов'янської моделі французькі антропоніми позбавляються кількох особових імен; найбільш часто вживаними стають імена з одним особовим іменем: Charles Auguste – Август, Jacob Samuel – Самуїл. Є. В. Моторна зазначає, що імена французів с. Шабо вже на початку та в середині ХХ ст., як і сучасні імена нащадків поселенців, мають тричленну структуру (ім'я по батькові, прізвище), цілком відповідну вимогам східнослов'янської антропонімічної формули, наприклад: Бессон Аліса Давидівна, Доні Цецілія Цезарівна, Тапі Олександр Іванович, Мієвіль Антон Михайлович та інші.

За дослідженнями Є. В. Моторної, цілком зрозуміло, що у змінах, яких зазнає французьке ім'я, простежується тенденція «до уподібнення системи найменувань невеликого мовного ареалу, що функціонує в іншомовному оточенні, до антропонімічних моделей основного мовного масиву» (Моторна).

Зрозуміло, що повністю передати фонетизм французької мови українською іноді дуже важко, а то й неможливо. Наприклад, в українській мові не має відповідника французького звука у (Юго – Hugo) (Бендзар, 2000: 22).

Інколи одне й те саме ім'я однієї й тієї самої мови передбачає різну передачу: наприклад, французьке Charles транскрибується у формі «Шарль», але коли це ім'я Карла Великого (Charlemagne), то воно транслітерується у формі «Карл» (Бендзар, 2000: 22).

Варто зауважити, що Б. П. Бендзар, Я. В. Уманець, О. І. Чередниченко та інші визначають практичну транскрипцію іншомовної назви, тобто

відтворення її звучання засобами орфографії мови-реципієнта, як засіб, найбільш ефективний у сучасній лінгвістиці. Він більшою мірою за інші засоби зберігає первинну звукову форму й надає змогу уникнути певних її перекручень і приблизно відтворити звуковий образ мови-джерела (Чередниченко, 2007: 213), тим самим зберігаючи певну національну своєрідність у словесній звуковій формі (Уманець, 2013: 262). Транскрипція широко застосовується в наукових і практичних цілях.

Як бачимо, свідчення антропоніміки безцінні для історії мови: у них зберігаються сліди зниклих слів, які без антропоніміки були б назавжди втрачені, – фонетичні, словотвірні, семантичні та інші мовні явища.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна відзначити, що власні імена є одним із важливих складників мовної та культурної картини світу. Антропоніми міцно зберігають і захищають національну ідентичність. За словами Я. В. Уманець, «правильне сприйняття, оцінювання та осмислення культури того чи іншого народу є неможливим без знання певного набору імен і їх функцій у мові й тексті» (Уманець, 2013: 260).

Отже, розглядаючи поняття антропоніма в мовній системі, визначаємо його як власне ім'я для позначення індивідуальності, тобто людини, і підкреслюємо, що з розвитком міжкультурних відносин зростає не тільки зацікавленість, а й необхідність дослідження принципів та особливостей утворення антропонімів. Особливу увагу вчені приділяють перекладу особових імен.

На зазначених прикладах можна простежити, що основними засобами перекладу є саме транслітерація і транскрибування, що допомагає передати досить точно, відповідно до фонетичних особливостей французької та української мов, імена персонажів або історичних осіб.

Зазначимо, що найсильнішим фактором, який вплинув на сучасний стан антропонімічної системи французької мови, стало прийняття християнства, завдяки чому релігійне вийшло на перший план. У цьому простежується певний зв'язок зовнішньої історії французької мови зі становлення номенклатури французьких особових імен.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва, 2004. С. 175.
2. Бендзар Б. П., Бобинець С. С. Українська фонографічна передача антропонімів античної, англо-, німецької й франкомовної літератур : монографія. Ужгород : Закарпаття, 2000. 176 с.
3. Моторна Є. В. Французькі імена в мовній мозаїці України. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine34-15.pdf>.
4. Пежинська О. М. Лінгвокультурологічні аспекти французької антропоніміки. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. № 9. Том 2.

5. Уманець Я. В. Засоби перекладу англійських антропонімів українською (за творами Моєма). *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2013. Вип. № 10.
6. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. С. 210–217.
7. Baylon Ch., Fabre P. Les noms de lieux et de personnes. Paris : Nathan : 1982, Université.
8. Dauzat A. Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France! Paris : Larousse, 1951. 620 p.
9. Gersal F. Les anthroponymes nous aident à comprendre l'Histoire. URL: <https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/expressions-francaises/2016/09/21/37003-20160921ARTFIG00063-frederick-gersal-les-anthroponymes-nous-aident-a-comprendre-l-histoire.php>.
10. Morlet M.-T. Dictionnaire étymologique des noms de famille. Perrin, 1997. 1028 p.
11. URL: <https://www.cnrtl.fr/definition/anthroponyme> (*L'Hist. et ses méth.*, 1961, p. 706).

REFERENCES

1. Ahmanova O.S. Slovar' lingvisticeskikh terminov [Lynhvystycheskyh termynov dictionary]. - M., 2004. – с. 175 [in Russian].
2. Bendzar B.P., Bobinec' S.S. Ukraïns'ka fonografichna peredacha antroponimiv antichnoï, anglo-, nimec'ko- i frankomovnoï literatur: Monografiya [Ukrainian phonographic transmission of anthroponymies antiquis, English-, German- et Franch literature: Monograph]. – Uzhgorod: Zakarpattya, 2000. – s. 176 [in Ukrainian].
3. Motorna Є.V. Francuz'ki imena v movnij mozaïci Ukraïni [French names in language's mosaic of Ukraine]. <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine34-15.pdf> [in Ukrainian].
4. Pezhins'ka O.M. Lingvokul'turologichni aspekti francuz'koï antroponimiki [O.M. Linguocultural peculiarities of the French anthroponymie]. *Odeskij lingvistichnij visnik*, № 9, tom 2. 2017 [in Ukrainian].
5. Umanets Ya.V. Zasobi perekladu anglijs'kih antroponimiv Ukraïns'koyu (za tvorami Moєma) [Means of translation English anthroponyms into Ukrainien (based on the Maugham s works)]. *Naukovij chasopis NPU imeni M.P. Dragomanova*, випуск № 10, 2013 [in Ukrainian].
6. Cherednichenko O.I. Pro movu i pereklad [About language and translation]. – K.: Libid', 2007. – s. 210–217 [in Ukrainian].
7. Baylon Ch., Fabre P. Les noms de lieux et de personnes. – Paris: Nathan: 1982, Université.
8. Dauzat A. Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France – Paris: Larousse, 1951 – 620 p.
9. Gersal F. Les anthroponymes nous aident à comprendre l'Histoire, <https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/expressions-francaises/2016/09/21/37003-20160921ARTFIG00063-frederick-gersal-les-anthroponymes-nous-aident-a-comprendre-l-histoire.php>.
10. Morlet M.-T. Dictionnaire étymologique des noms de famille. – Perrin, 1997 – 1028 p.
11. <https://www.cnrtl.fr/definition/anthroponyme> (*L'Hist. et ses méth.*, 1961, p. 706).